

EGON VIELROSE

PODATKI W KRAJACH ROZWIJAJĄCYCH SIĘ

W niniejszym artykule stawiamy sobie za cel zbadanie roli, jaką odgrywają podatki w krajach rozwijających się, wyznaczenie maksimum obciążeń podatkowych możliwych do zrealizowania, oraz zanalizowanie struktury podatków.

Podatki są w tych krajach głównym źródłem dochodów państwa. Zwiększanie obciążeń podatkowych sprawia, że państwo może operować

Tabela 1

Podatki, dochody bieżące państwa (komórek centralnych i lokalnych) i produkt społeczny brutto 1963 r. (w mln jednostek waluty krajowej)

Kraje i terytoria	Suma podatków	Dochody bieżące państwa	Produkt społeczny brutto
Boliwia	689	823	5721
Burma	1111	1140	8117
Chile	2097	2175	9827
Taiwan	12,8	17,7	87,5
Kolumbia	4245	4415	42707
Kostaryka (1962)	428,6	437,9	3188,4
Ekwador	2740	3913	17437
Gujana	51,7	51,7	303,8
Honduras	84,5	86,1	880,0
Jamajka	39,4	38,8	279,4
Jordania	13,7	33,7	126,7
Korea Południowa	43,12	83,58	468,20
Malajzja	1276	1470	6782
Mauritius	152	161	1045
Nigeria (1962)	119,1	143,9	1072,3
Panama	71,6	95,0	554,4
Peru	13,5	13,5	80,5
Togo	3,5	4,2	33,1
Tunezja	84,1	88,8	401,6
Urugwaj	6325	6266	22578
Zambia	36,2	44,4	214,2

Źródło: Yearbook of National Accounts Statistics 1966, United Nations.

większymi funduszami nie tylko na własne potrzeby, ale także na finansowanie rozwoju gospodarki narodowej, uzupełniając w ten sposób działalność inwestycyjną kapitałów prywatnych. Zbytne zwiększenie podatków jest jednak dużym ciężarem dla ludności i może się okazać niebezpieczne w skutkach natury politycznej i społecznej, toteż istnieją pewne granice opodatkowania, których nie należy przekraczać. Orientacyjne wyznaczenie tych granic będzie jednym z naszych zadań.

Zastanowimy się pokrótce nad źródłami, z jakich osiągane są podatki i zbadamy, czy występują tutaj jakieś tendencje i prawidłowości. Podatki rozumiemy w bardzo szerokim znaczeniu, włączamy do nich bowiem również cła importowe i eksportowe, opłaty stemplowe, opłaty od pojazdów mechanicznych itp. Pod tym względem musieliśmy się zastosować do klasyfikacji używanej przez Urząd Statystyczny ONZ, który włącza te wszystkie wpływy do podatków pośrednich i podaje tylko łączną kwotę podatków pośrednich bez żadnego rozbitcia na podgrupy.

Same dane o sumie ściągniętych podatków oczywiście niewiele mówią, jeżeli nie zestawimy ich z innymi wielkościami, np. z dochodami państwa lub dochodem narodowym. Podajemy tego rodzaju zestawienie w tabeli 1.

Tabela 2

Podatki, dochody bieżące państwa i produkt społeczny brutto 1963 r. (liczby względne)

Kraje i terytoria	Podatki w % dochodów bieżących państwa	Podatki w % produktu społecznego brutto	Produkt społeczny brutto na mieszkańca w dolarach USA
Boliwia	84,8	10,8	126
Burma	97,3	14,0	66
Chile	96,6	21,3	428
Taiwan	72,3	14,6	163
Kolumbia	96,0	9,9	254
Kostaryka	97,7	13,4	353
Ekwador	69,7	16,6	173
Gujana	100,0	17,0	261
Honduras	98,1	9,5	191
Jamajka	101,6	14,6	418
Jordania	40,8	10,8	176
Korea Południowa	50,7	9,2	126
Malajzja	86,7	18,8	245
Mauritius	94,5	14,5	281
Nigeria	82,8	11,1	58
Panama	75,5	12,9	440
Peru	100,0	16,7	221
Togo	83,3	10,6	79
Urugwaj	100,9	28,1	484
Zambia	81,4	16,9	165

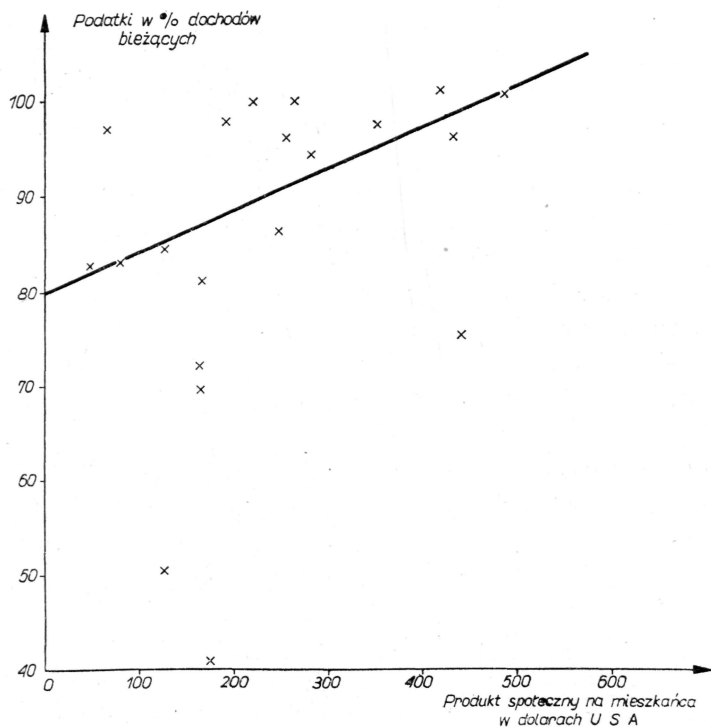
Źródło: Obliczenia własne na podstawie tabeli 1.

Z rozważań wyłączyliśmy te kraje, dla których znane były tylko wpływy podatkowe administracji centralnej, a nie było informacji o podatkach lokalnych.

Zestawienie takie samo jeszcze niewiele mówi, ponieważ dane są porównywalne tylko w obrębie tego samego kraju jako wyrażone w tych samych jednostkach monetarnych, brak natomiast porównywalności między różnymi krajami. Więcej znacznie mówią nam liczby względne.

Tutaj obraz jest znacznie jaśniejszy. Podatki stanowią od 40,8 do 101,6% wpływów bieżących administracji państwowej centralnej i lokalnej, przeważnie jednak ponad 80%. Fakt, że w kilku przypadkach podatki przekraczają łączną kwotę wpływów bieżących wynika stąd, że po stronie przychodów uwzględniono także oprocentowanie długu publicznego (ze znakiem ujemnym), które czasem przeważa nad wszystkimi innymi wpływami (poza wpływami z podatków).

W stosunku do produktu społecznego podatki stanowią od 9,2 do 28,1%. Zależność względnej wysokości podatków w stosunku do ogółu wpływów bieżących państwa od produktu społecznego na mieszkańca jest przedstawiona na ryc. 1. Widać z tego wykresu, że temu samemu poziomowi produktu społecznego na mieszkańca odpowiada bardzo różny udział podatków w ogólnej sumie wpływów bieżących państwa i że korelacja między tymi dwiema wielkościami jest niska.

Ryc. 1

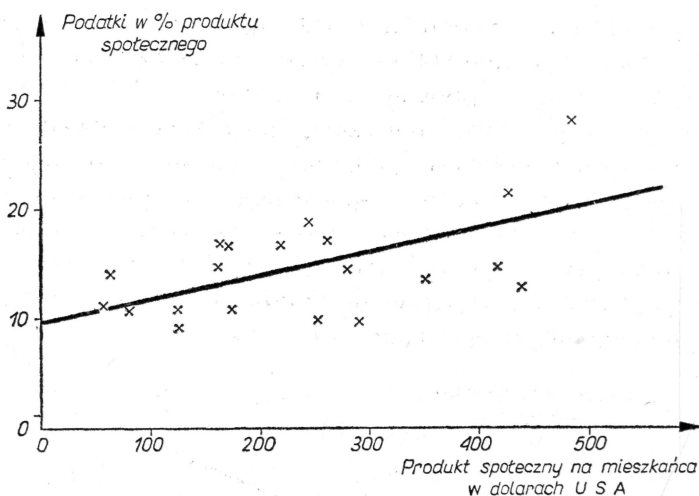
Równanie regresji przedstawia się następująco:

$$\text{podatki w \% dochodów bieżących} = 0,0439 P + 80,28$$

Tutaj P oznacza produkt społeczny na mieszkańca liczony w dolarach USA.

Zależność między wpływami z podatków a produktem społecznym jest już bardziej wyraźna. Obserwuje się mianowicie tendencję tego rodzaju, że im wyższy produkt społeczny na mieszkańca, tym wyższy jest udział podatków w stosunku do produktu społecznego. Równanie regresji jest wtedy:

$$\text{podatki w \% produktu społecznego brutto} = 0,0209 + 9,68$$

Ryc. 2

Jest to zrozumiałe, ponieważ w miarę wzrostu produktu społecznego na mieszkańca, czyli w miarę wzrostu poziomu zamożności wzrasta również zdolność do ponoszenia ciężarów podatkowych. Z kolei wzrost zdolności ponoszenia podatków może być wykorzystywany przez państwo dla zwiększania opodatkowania. Można by wobec tego sądzić, że podobne zmiany zachodzą także w czasie, jeżeli rozpatrywać ewolucję podatków i produktu społecznego w tym samym kraju na przestrzeni dłuższego okresu czasu.

Przykładowo podajemy dane dla czterech krajów, dobranych zupełnie przypadkowo, są to bowiem cztery pierwsze kraje uwzględnione w cytowanej publikacji.

Tendencje są bardzo niejednolite w poszczególnych szeregach. Jeżeli chodzi o stosunek wpływów podatkowych do całości wpływów bieżących państwa, to w Burmie występuje początkowo stabilizacja na wysokim poziomie, po której obserwujemy nagle przejście do niższego poziomu również ustabilizowanego. W Chile występuje zjawisko przeciwne: najpierw słabe oscylacje dokoła niższego poziomu, a następnie dokoła poziomu wyż-

Tabela 3

Stosunek wpływów podatkowych do wpływów bieżących państwa i do produktu społecznego brutto w niektórych krajach

Lata	Burma		Chile		Taiwan		Kostaryka	
	1	2	1	2	1	2	1	2
1950	94,1	13,7	82,4	14,5	77,4	13,6	72,0	11,5
1951	94,7	14,0	82,8	15,9	78,9	16,6	73,3	11,8
1952	94,0	15,6	77,3	15,2	87,1	14,8	71,2	11,4
1953	95,2	16,5	81,4	14,2	89,6	16,9	70,5	12,2
1954	95,9	20,8	82,1	15,2	91,8	17,2	71,6	12,7
1955	95,0	18,5	95,2	16,6	86,0	16,8	73,3	13,2
1956	94,3	11,8	98,0	17,0	73,4	17,4	73,5	12,9
1957	93,1	15,6	98,2	18,8	64,9	16,4	89,6	14,1
1958	95,6	15,2	98,3	19,6	63,4	15,9	91,0	14,4
1959	85,4	12,1	94,4	20,7	62,2	14,7	90,4	14,6
1960	88,0	16,7	98,1	23,4	63,4	14,4	89,8	14,2
1961	88,5	13,7	95,4	21,6	72,7	15,7	92,0	14,8
1962	86,8	14,9	95,7	21,5	72,1	14,6	88,7	14,3
1963	86,6	14,0	95,8	21,0	71,8	14,6	92,0	14,8
1964	—	—	96,2	20,4	69,4	12,9	89,3	15,0
1965	—	—	96,7	23,2	72,2	14,4	—	—

1 = Stosunek % wpływów podatkowych do wpływów bieżących państwa,

2 = Stosunek % wpływów podatkowych do produktu społecznego brutto.

Źródło: Obliczenia własne oparte na danych Yearbook of National Accounts Statistics 1966.

szego. Na Tajwanie występują początkowo dość silne wahania, a następnie tendencja do stabilizacji. W Kostaryce mamy znowu dwa wyraźnie różne poziomy: pierwszy niższy i drugi znacznie wyższy. Wydaje się, że taki przebieg daje się wyjaśnić zmianami systemu podatkowego, wprowadzanymi co pewien czas, co powoduje bezpośrednie przejście od jednego poziomu na inny, bez etapów pośrednich.

Stosunki wpływów podatkowych do produktu społecznego układają się jeszcze bardziej nieregularnie z tym jednak, że w Chile i Kostaryce występuje tendencja rosnąca, a w Burmie i szczególnie wyraźnie w Tajwanie — obserwujemy tendencję do stabilizacji.

Dla innych krajów możemy wyniki obliczeń streścić jak następuje:

Boliwia	— poziom ustabilizowany
Kolumbia	— poziom ustabilizowany
Ekwador	— poziom ustabilizowany, a w ostatnich kilku latach zwyżka,
Gujana	— poziom ustabilizowany
Honduras	— poziom ustabilizowany
Jamajka	— tendencja rosnąca,
Korea Południowa	— tendencja rosnąca,
Mauritius	— tendencja rosnąca,

Nigeria	— tendencja rosnąca,
Panama	— tendencja rosnąca,
Peru	— tendencja rosnąca,
Urugwaj	— poziom ustabilizowany
Zambia	— silne wahania z roku na rok przy ogólnej tendencji rosnącej.

Zatem w większości zbadanych krajów stosunek podatków do produktu społecznego wzrastał z biegiem czasu.

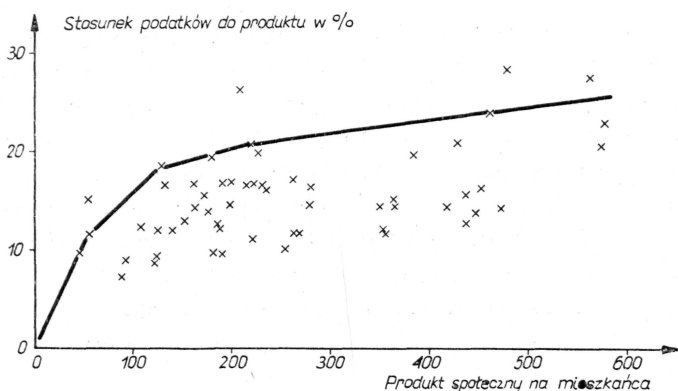
Tabela 4

Stosunek procentowy wpływów podatkowych do produktu społecznego i produkt społeczny na mieszkańca

Kraje i terytoria	Rok	Stosunek % podatków do produktu społecznego	Produkt społeczny na mieszkańca w dolarach USA	Kraje i terytoria	Rok	Stosunek % podatków do produktu społecznego	Produkt społeczny na mieszkańca w dolarach USA
Burma	1958	15,2	57	Jamajka	1958	12,5	356
Chile	1958	19,6	385		1963	14,6	418
	1963	21,0	428		1964	15,7	437
	1964	20,4	573		1965	16,3	453
	1965	23,2	579	Korea	1958	8,7	121
Taiwan	1958	16,4	133		1963	9,1	126
	1963	14,6	163		1964	7,6	89
	1964	12,9	189		1965	9,1	93
	1965	14,4	200	Mauritius	1958	16,4	216
Kostaryka	1958	14,4	365		1963	14,5	281
	1963	14,3	353		1964	20,7	220
	1964	15,0	366		1965	19,8	228
Boliwia	1958	12,5	110	Nigeria	1958	9,7	48
	1963	12,0	126		1960	11,5	56
	1964	12,1	141	Panama	1958	12,0	355
	1965	12,7	153		1963	12,9	440
Kolumbia	1958	11,0	221		1964	13,8	448
	1963	9,9	254		1965	14,2	474
	1964	11,6	263	Peru	1958	12,2	187
	1965	11,5	267		1963	16,8	221
Ekwador	1958	14,1	178		1964	16,7	233
	1963	15,7	173		1965	16,0	238
	1964	17,0	192	Urugwaj	1958	24,0	462
	1965	16,0	200		1963	28,1	484
Gujana	1963	17,0	261		1964	27,2	560
	1964	16,6	281	Zambia	1958	18,9	130
Honduras	1958	9,7	182		1963	16,9	165
	1963	9,5	191		1964	19,4	181
					1965	26,0	206

Żeby ustalić w przybliżeniu maksymalny możliwy poziom opodatkowania, zestawiliśmy dla różnych krajów i dla różnych lat (dla których istniały odpowiednie dane) stosunek podatków do produktu społecznego z produktem na głowę mieszkańca.

Odmierzając na osi poziomej produkt społeczny na mieszkańca, a na osi pionowej stosunek podatków do produktu społecznego, otrzymujemy szereg punktów, z których każdy odpowiada sytuacji w danym kraju i w danym roku.

Ryc. 3

Górną granicę możliwych obciążeń podatkowych ustalamy na podstawie następującego rozumowania. Jeżeli w jakimś kraju przy danym poziomie produktu społecznego na mieszkańca zaobserwowano określoną wysokość obciążeń podatkowych, znaczy to, że taka sytuacja jest możliwa do zrealizowania i możliwa do powtórzenia w tym samym kraju czy innym. Wobec tego górna granica możliwych obciążeń podatkowych jest wyznaczona przez punkty leżące najwyżej na ryc. 3. W zasadzie należałoby więc przez te najwyższe punkty poprowadzić linię (np. połączyć te punkty odcinkami prostych), która dałaby górną granicę obszaru sytuacji możliwych do zrealizowania. Tutaj jednak nasuwają się pewne zastrzeżenia. Po pierwsze, szacunki produktu społecznego w krajach rozwijających się na ogół obciążone znacznym, ale nie dającym się oszacować błędem, wobec czego punkty najwyższe na wykresie również mogą być obciążone błędem, a jeżeli błąd jest in plus, to punkty te być może leżą już poza obszarem możliwych sytuacji. Poza tym jakiś jeden odosobniony punkt może przedstawiać osiągnięcie wyjątkowe, związane z jakimś rzadko spotykanym korzystnym zbiegiem warunków, które nie da się powtórzyć. W związku z tymi zastrzeżeniami postanowiliśmy wyeliminować punkty najwyższe, ale wyraźnie oddzielone od pozostałych, a oprzeć granicę obszaru sytuacji dopuszczalnych na punktach, które pomimo że leżą wysoko, to jednak są bliskie innych, niższych punktów.

Są to punkty następujące:

Nigeria	1958	$S = 9,7$	$P = 48$
Nigeria	1960	$S = 11,5$	$P = 56$
Zambia	1958	$S = 18,9$	$P = 130$
Mauritius	1964	$S = 20,7$	$P = 220$
Urugwaj	1958	$S = 24,0$	$P = 462$

Wyeliminowaliśmy natomiast punkty leżące wyżej od nich. mianowicie Burma 1958, Zambia 1965, Urugwaj 1963 i Urugwaj 1964. Na podstawie wymienionych wyżej pięciu punktów prowadzimy teraz proste wyznaczające orientacyjną granicę obszaru dopuszczalnych sytuacji. Prosta łącząca punkty — Nigeria 1958 i Nigeria 1960 przedstawia granicę tego obszaru dla najniższych poziomów produktu społecznego — poniżej 56 dolarów na mieszkańca. Prosta łącząca dwa następne punkty — Nigeria 1960 i Zambia 1958 daje granicę obszaru dla produktu społecznego na mieszkańca wyższego niż 56 dolarów i nie wyższego niż 130 dolarów. Prosta łącząca punkt Zambia 1958 z punktem Mauritius 1964 daje granicę obszaru dla produktu społecznego wyższego niż 130 i nie wyższego niż 220 dolarów na mieszkańca, i wreszcie prosta łącząca punkty Mauritiusa 1964 i Urugwaj 1958 daje granicę dla wyższych wartości produktu społecznego na mieszkańca.

Równania tych prostych są kolejno następujące:

$$S = 0,225 P - 1,1 \quad P = 56$$

$$S = 0,100 P + 5,9 \quad 56 \leq P \leq 130$$

$$S = 0,020 P + 16,3 \quad 130 \leq P \leq 220$$

$$S = 0,0136 P + 17,7 \quad 220 \leq P \leq 462$$

Biorąc produkt społeczny na mieszkańca równy 50, 100, 150 dolarów itd. w odstępach co 50 dolarów i podstawiając za P odpowiednie wartości w powyższych równaniach, otrzymujemy zestawienia podane w tabeli 5.

Tabela 5

Maksymalne stosunki wpływów podatkowych do produktu społecznego

Produkt społeczny na mieszkańca w dolarach USA	Maksymalny możliwy stosunek % podatków do produktu społecznego
50	10,4
100	15,9
150	19,3
200	20,3
250	21,1
300	21,8
350	22,3
400	23,1
500	24,5

Wobec tego, że skala obserwacji, jakie uwzględniliśmy w naszych rozważaniach, sięgała od 48 do 560 dolarów produktu społecznego na mieszkańca, sądzimy, że rachunki wykraczające poza górną granicę 500 dolarów byłyby ryzykowne. W każdym razie można stwierdzić, że nawet w krajach o niskiej stopie zamożności obserwuje się czasami stosunkowo bardzo wysokie obciążenia podatkowe.

Zbadamy teraz, jak kształtują się wpływy z różnych rodzajów podatków. W materiałach źródłowych wszystkie wpływy podatkowe zostały podzielone na trzy grupy: podatki pośrednie, bezpośrednie od przedsiębiorstw, podatki bezpośrednie od ludności i zakładów nie mających na celu osiągnięcie zysków.

Do podatków pośrednich zalicza się cła importowe i eksportowe, akcyzy, podatki od imprez rozrywkowych, od totalizatora, licencje na prowadzenie przedsiębiorstw, opłaty stemplowe, opłaty od pojazdów mechanicznych oraz zyski monopolu państwowych.

Jako podatki od przedsiębiorstw rozumie się wszelkie podatki wymierzone w regularnych odstępach czasu od zysków, kapitału albo wartości produkcji, a więc m. in. podatki: dochodowy, od nadmiernych zysków, od nie rozdzielonych zysków i majątkowy.

Podatki bezpośrednie od ludności i zakładów nie obliczonych na zysk

Tabela 6

Struktura wpływów podatkowych w niektórych krajach w 1963 r.

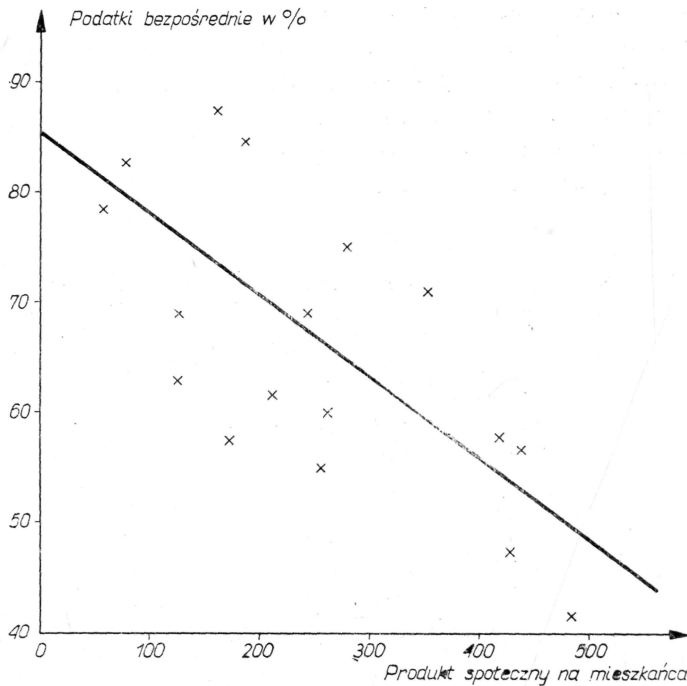
Kraje i terytoria	Podatki pośrednie w % łącznych wpływów podatkowych	Podatki bezpośrednie		Produkt społeczny brutto na mieszkańca w dolarach USA
		od przedsiębiorstw	od ludności	
Boliwia	62,6	7,4	30,0	126
Chile	47,2	14,6	38,2	428
Taiwan	87,4	5,6	7,0	163
Kolumbia	55,1	19,3	25,6	254
Kostaryka	71,0	12,5	16,5	353
Ekwador	57,4	19,1	23,5	173
Gujana	60,1	29,9	10,0	261
Honduras	84,9	10,7	4,4	191
Jamajka	57,6	23,4	19,0	418
Korea Południowa	69,1	7,6	23,3	126
Malajzja	69,0	14,1	16,9	245
Mauritius	75,0	11,2	13,8	285
Nigeria	78,2	4,8	17,0	58
Panama	56,9	15,2	27,9	440
Peru	61,6	23,6	14,8	221
Togo	82,9	5,7	11,4	89
Urugwaj	41,5	2,1	56,4	484

Źródło: Obliczenia własne oparte na danych z publikacji ONZ: Yearbook of National Accounts Statistics 1966.

obejmują m. in. podatek od wynagrodzeń oraz składki na ubezpieczenia społeczne wnoszone przez ubezpieczonych i przez pracodawców.

Udział poszczególnych trzech rodzajów podatków w ogólnej sumie wpływów podatkowych kształtował się w niektórych krajach w 1963 r., jak wykazano w tabeli 6.

W tabeli 6 zamieściliśmy, poza danymi dotyczącymi podatków, również produkt społeczny na mieszkańca, ponieważ można by przypuszczać, że istnieje powiązanie między wielkością produktu społecznego a strukturą wpływów podatkowych. Żeby sprawdzić to przypuszczenie, sporządziliśmy trzy wykresy, na których podajemy — dla każdej z trzech grup podatków — udział procentowy tej grupy w łącznych wpływach podatkowych danego kraju w powiązaniu z produktem społecznym na mieszkańca w tymże kraju.

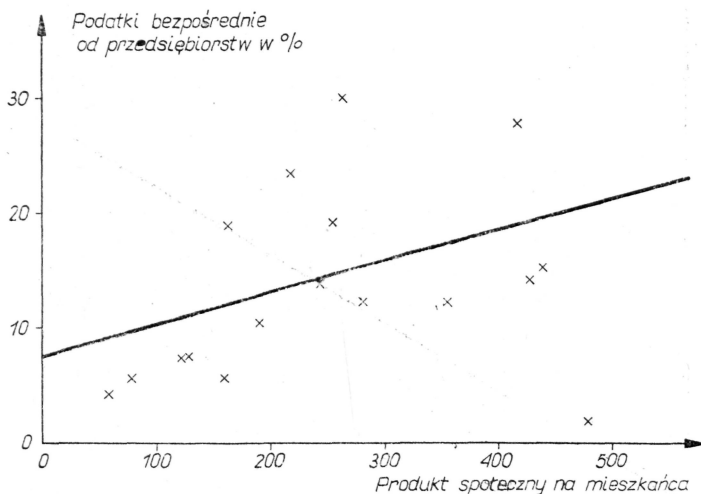

Ryc. 4

Udział podatków średnich w łącznej kwocie wpływów podatkowych maleje na ogół w miarę przechodzenia do krajów o coraz wyższym poziomie zamożności. Udział podatków bezpośrednich pobieranych od przedsiębiorstw nie wykazuje ani tendencji rosnącej, ani malejącej. Wreszcie udział podatków bezpośrednich pobieranych od ludności ma wyraźną tendencję rosnącą, w miarę jak przechodzimy od krajów mniej zamożnych do bardziej zamożnych.

Takie zależności można tłumaczyć chyba w ten sposób, że podatki po-

średnie, takie jak np. opłaty celne, nie nasuwają większych trudności przy poborze: towary przychodzące z zagranicy czy wychodzące za granicę stosunkowo łatwo można skontrolować i pobrać od nich opłatę. Nie wiele jest miejsc, przez które odbywa się ruch towarów, wobec czego nie potrzeba również zbyt licznego personelu. Wszystko to sprawia, że nawet w krajach bardzo zacofanych pobór opłat celnych odbywa się sprawnie.

Ryc. 5

Podatki bezpośrednie wymagają zupełnie odmiennej organizacji. Żeby uniknąć uchylania się od podatków potrzebna jest stale aktualizowana ewidencja zakładów pracy, obejmująca wszystkie zakłady i rejestrująca wszelkie zmiany, a więc przede wszystkim powstawanie nowych zakładów i likwidację dawnych. W krajach rozwijających się względnie łatwa jest tylko ewidencja zakładów większych, które z tytułu swojej wielkości odznaczają się większą trwałością, a poza tym nie mogą pozostać nie dostrzeżone. Zakłady mniejsze są często bardzo krótkotrwałe i znacznie mniej uchwytnie, co sprawia, że z łatwością mogą się uchylać od płacenia podatków, co też wykorzystują maksymalnie. Skutek jest taki, że należyty pobór podatków bezpośrednich może istnieć tylko w krajach stosunkowo zamożnych i lepiej zorganizowanych. Stąd też wpływy z podatków bezpośrednich mają większe znaczenie w krajach zamożniejszych niż w krajach bardziej ubogich.

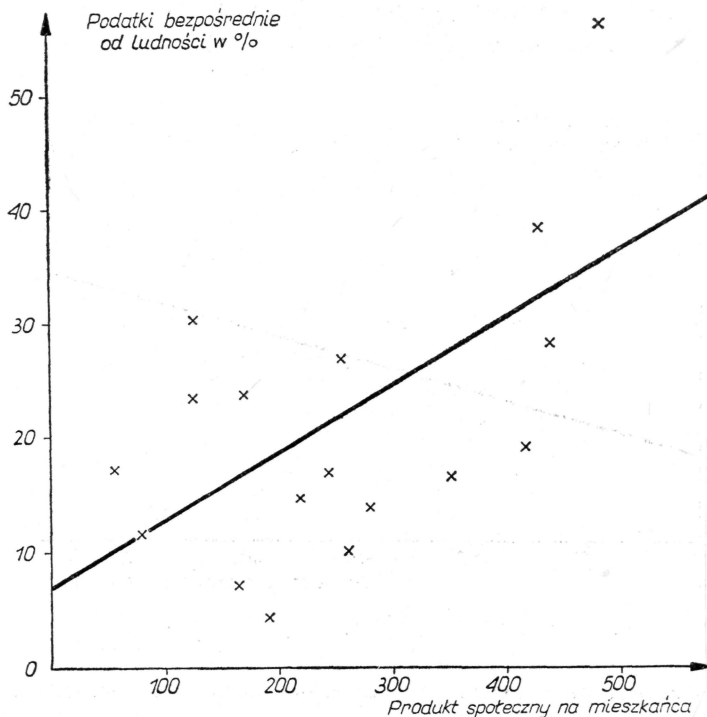
Równania regresji dające wpływy z poszczególnych rodzajów podatków jako liniową funkcję produktu społecznego na mieszkańca są następujące:

$$\text{podatki pośrednie} = -0,0844 P + 85,5$$

$$\text{podatki bezpośrednie od przedsiębiorstw} = 0,0268 P + 7,6$$

$$\text{podatki bezpośrednie od ludności} = 0,0588 P + 6,9.$$

Tutaj lewe strony równań są wyrażone w procentach łącznej kwoty wpływów podatkowych, a symbol P występujący po prawej stronie oznacza produkt społeczny na mieszkańca, liczony w dolarach USA.

Ryc. 6

Równania te wykazują, że udział wpływów z podatków pośrednich istotnie ma wyraźną tendencję do obniżania się w miarę wzrostu poziomu zamożności, a udział podatków bezpośrednich od ludności wyraźnie wzrasta przy podnoszeniu się zamożności. Występuje także tendencja rosnąca, ale bardzo słaba, dla podatków bezpośrednich od przedsiębiorstw.

Tendencje te potwierdzają się, gdy rozpatrujemy dane dla tego samego kraju w ciągu dłuższego okresu czasu. Wyrazny wyjątek stanowi Taiwan, gdzie tendencje są wręcz odwrotne: wzrost udziału podatków pośrednich i spadek udziału podatków bezpośrednich.

Wnioski, do jakich doszliśmy, można zreasumować w następującym skrócie:

1. w miarę wzrostu zamożności wzrasta na ogół znaczenie wpływów podatkowych w zestawieniu z produktem społecznym brutto;
2. maksymalne, możliwe do zrealizowania obciążenie podatkami waha się od 10% produktu społecznego brutto dla krajów najuboższych do 25% dla krajów rozwijających się na średnim poziomie zamożności;

3. w miarę wzrostu zamożności wzrasta na ogół znaczenie podatków bezpośrednich, szczególnie podatków pobieranych od ludności, maleje natomiast udział podatków pośrednich.

TAXES IN THE DEVELOPING COUNTRIES

S u m m a r y

The aim of the author's article was to examine the role of taxes in the developing countries, to assess the maximum of tax encumbrance possible to realize and to analyse the tax structure. The results of his examination are as follows:

1. As the welfare arises, the importance of tax income generally increases in comparison with the gross social product.

2. Maximum encumbrance with taxes possible to realize oscillates from 10% of gross social product for the poorest countries to 25% for the developing countries on the medium level of welfare.

3. As the welfare arises, the significance of direct taxes generally increases, especially of taxes collected from the people, on the other hand the participation of indirect taxes is growing small.